

רד הלילה, בא אורחנו, כבוקע משמים, ויותר משהוא מלווה על-ידי מנהל וסגן-מנהל, הוא מלווה אוויר רוטט סביבו.

מה מבדיל לך בין אדם גדול לבין פשוטי-עם, שהאדם הגדול בדברו בורא עולמות שלמים. ואין אצלו אף יום ואף רגע שקולו חוזר אליו כבוי או חסר הד. עמד האורח והרצה לפנינו על המצב, ועולמות שלמים נבראו בדברו. ראינו את קלגסיו של היטלר מהרסים בתוך רוסיה, וכבר הם קרובים לשערי לנינגרד ומוסקבה. ראינו את הרוסים האמיצים לוחמים מתוך חרבות בתייהם. המראנו עם טייסי חיל-האוויר המלכותי למשימות קרב, בספיטפיירים. ויותר מכל שמענו בדברו את רעם שריונו של רֹמֶל, קרבים והולכים אלינו. אלינו ממש.

לא הסתיר מפנינו שהמצב אכן חמור, חמור מאוד. אבל אוצרותיה של אמריקה, אמר לנו. והעם הרוסי האמיץ. והשלג. זכרו את נפוליון, אמר, כדבר הזה יקרה לצבאות היטלר. וכאן עלה קולו של האורח ברוממות של ממש: ודעו לכם, חברים שלא תדרוך רגל צר ואויב בארצנו!

אמר וישב. האולם מתא כפים. הודה המנהל בלב נרגש, ושוב הודה, חזר ומזג מיץ, ושאל כמתבדח אם אין לאיש שאלות. בטוח היה שאחרי הרצאה מוחצת כזאת, ממש משב רוח העולם הגדול בכפרנו הקט, לא יעז איש לשאול שאלות שיכולות רק להביך ולקלקל את אוירת החג.

אבל שלומק קם על רגליו. גליונות-הנייר שלו, הכתובים פולנית, היו בידו. הביט בו המנהל במורת-רוח, ואמר:

"אם אתה בטוח שיש לך שאלה חכמה, שאל, בני, שאל."

"כפתורק, שב כבר," צייץ מישהו.

"אדוני," אמר שלומק, והאורח הפסיקו:

"חבר בניו, בבקשה ממך, כולנו חברים פה."

"חבר בניו," אמר שלומק, "שאלה לי אליך. יש עדויות שמנוי וגמור עם הגרמנים להשמיד את כל יהודי אירופה שתחת שלטונם. האם יש למוסדות ידיעות על כך, ואם יש, מה מתכוונים לעשות בנידון?"

הביט בו האורח בתמיהה ובקוצר-רוח. במשך השנה ומחצה כבר איבד שלומק הרבה מהיגויו הפולני. ונדמה היה כאילו צבר בן צברים מדבר. שתה האורח מיץ ואמר:

"במלחמה, אתה יודע -"

"אני לא מדבר על מלחמה," אמר שלומק, וכולנו תמהנו איך העז להפסיק את האורח.

"אני מדבר על רצח פשוט."

האורח הניד ראשו ואמר:

"נו, ומנין לנער חמד כמוך ידיעות מוסכמות כאלה?"

"כפתורק, גמרת, שב ותוריד את המים," נשמע קול נוסף, כמדומה קולו של בועז.

"חבר בניו," אמר שלומק, עומד זקוף-זקוף, "הגעתי הנה לפני יותר משנה ועד שהגעתי,

הרגו הגרמנים ביריות ובתליה את מרבית הגברים בכפר שלנו: ובכפר הסמוך שרפו את כל המשפחות היהודיות בבית-הכנסת. הנה כאן רשומה כל העדות שאני זוכר, תאריכים, שמות, הכל."

"כפתורק, באת לשמוע או להשמיע?" קראה אחת הבנות.

"נו, נו," אמר האורח בפליאה, "איך קרה לך הנס שיצאת משם? דרך איפה? הרי אתה

נראה צבר גמור, צבר לכל דבר."

שלומק נופף בידו בקוצר-רוח. עומד היה זקוף, דק, רוטט כצפצפה בחורף. נדמה היה

שאיש לא יוכל להושיבו עוד. המנהל ניסה לומד דבר אבל האורח הרגיעו בתנועת-יד.

"חבר - איך קוראים לך? שלמה? חבר שלמה, שאלה נכבדה שאלת, ואני מתכוון להשיב

עליה. ובכן דע לך, חבר שלמה, שגם לנו היו כמה ידיעות דומות למה שאתה מספר כאן,

אולי לא כל-כך קיצוניות, אולי לא כל-כך פסקניות, אף-על-פי-כן נשמעו כמה קולות. דעו

לכם, חברים, שאין אנחנו חסרי אינפורמציה. [שקלנו את הידיעות האלה לגופן ברצינות

גמורה. ככלות הכל, חברכם שלמה אינו הראשון שספקותיו הגיעו אלינו. ובל יאמר איש

שאנחנו מזלזלים בכל שמץ ידיעה הבא משם. חס ושלום. אבל אני אומר לכם, חברים, שגם אם תימצאנה ידיעות קשות אלה, או חלק מהן, נכונות - ואני אישית מאמין שהן באמת מוגזמות מאוד, ושמדובר לכל היותר במעשי אכזריות זמניים שייפסקו כאשר מצב הכיבוש יתיצב במקצת - אני אומר לכם, חברים, שגם אז לא נוכל לעשות דבר. "למה ?" שאל מישהו מן הקהל, ולא היה זה שלומק. "למה ? שאלה טובה, שאלה גדולה, ואני אשיב עליה. למה, חברים, לא נוכל לעשות דבר ? כי חובתנו הראשונה, חובתנו הקדושה היא לשארית הפליטה המכונסת כאן, אין לנו חובה גדולה מחובתנו למעשה החלוצי הגדול, כי רק כאן, במולדת הזאת, תקוות שארית ישראל.].

על פי שולמית הראבן - העד (מזרח מערב)

1. Traduire en français le passage entre crochets .
2. Faire un commentaire composé en hébreu du texte.